

Christus uit Israël en de uitstorting des Heiligen Geestes aanvangt. Dit blijkt duidelijk uit de profetie van Ezechiël, bovengenoemd. Hij vangt aan met de belofte: „Ik zal u uit de Heidenen halen... en Ik zal u in uw land brengen”. Dit werd letterlijk vervuld toen de Joden uit Babel naar Palestina terugkeerden. Maar dan wijst hij verder op de geestelijke vervulling in de Nieuwe Bedeeling, die met de uitstorting des Geestes aanvangt: „En Ik zal u een nieuw hart geven... En Ik zal Mijnen Geest geven in het binnenste van u”.

De derde vraag is, of de Heere Palestina inderdaad aan de Joden heeft toegezegd.

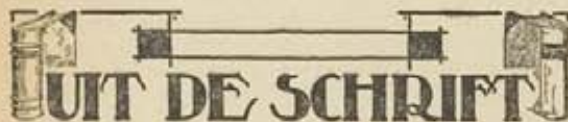
In vele Oudtestamentische teksten is dat wel het geval, bijv. in Jer. 25:10; 29:10, 14; 30:3; Ez. 37:26—27, enz. De letterlijke vervulling was daar echter de terugkeer der Joden uit de ballingschap naar Jeruzalem; en de verder-reikende geestelijke vervulling kwam in de Nieuwe Bedeeling, die met de komst van Christus en de uitstorting des Geestes aanving. Dit laatste blijkt wel zeer duidelijk uit 2 Cor. 6:16, waar Paulus Ez. 37:26—27 aanhaalt. In Ez. 37:26 zegt de Heere: „En Ik zal een verbond des Vredes met hen maken (n.l. met Juda en Israël, die uit de ballingschap weer naar Jeruzalem waren teruggekeerd volgens Ez. 37:1—14); het zal een eeuwig verbond met hen zijn... en Ik zal Mijn heiligdom in het midden van hen zetten tot in eeuwigheid”. Uit 2 Cor. 6:16 blijkt nu duidelijk, dat de geestelijke vervulling daarvan in de Nieuwtestamentische kerk van Christus kwam, want Paulus zegt daar: „Want gij zijt de tempel des levenden Gods, gelijkwerwijs God gezegd heeft (n.l. in Ez. 37:26—27): „Ik zal in hen wonen en Ik zal onder hen wandelen; en Ik zal hun God zijn, en zij zullen Mij een volk zijn”.

Maar in het N.T. is dat niet het geval. Daar vinden wij geen enkelen tekst, waarin de Heere Palestina aan de Joden heeft toegezegd. Ook niet in Luk. 21:24. Daar zegt Jezus: „En Jeruzalem zal van de Heidenen vertreden worden, totdat de tijden der Heidenen vervuld zullen zijn”. Wie zijn die Heidenen? Zijn het de Romeinen, die Jeruzalem verwoest hebben? Neen, want de Romeinen zijn ondergegaan en de vertreding van Jeruzalem door de latere heidensche wereldrijken ging door. En wanneer die vertreding eindelijk ophoudt, wat dan? Volgt dan het herstel van Jeruzalem en de terugkeer der Joden naar Palestina? Dat staat er juist niet. Neen, dan volgt er in vs 25: „En er zullen teekenen zijn in de zon, en maan en sterren, en op de aarde benauwdheid der volken met twijfelmoedigheid. En alsdan zullen zij den Zoon des menschen zien komen in een wolk, met groote kracht en heerlijkheid”. Dan volgt krachtens het verband het naderend eindgericht. Van een recht op Jeruzalem voor de Joden is er ook geen sprake.

Evenmin is dit het geval in Rom. 11:25—26. Daar zegt Paulus: „dat de verharding voor een deel over Israël gekomen is, totdat de volheid der Heidenen zal ingegaan zijn, en alzoo zal geheel Israël zalig worden”. Dr. Bavinck zegt hiervan terecht: „al zou Paulus aan het einde ook een volksbekeering van Israël verwachten, hij toch met geen enkel woord melding maakt van een terugkeer der Joden naar Palestina, van een herbouw van stad en tempel, van een zichtbare Christusregering; in zijn toekomstbeeld is voor dat alles geen plaats.”

Z.

JOH. J.

De wilde ezel.

En hij zal een woudezel van een mensch zijn; zijne hand zal tegen allen zijn, en de hand van allen tegen hem; en hij zal wonen voor het aangezicht van al zijne broeders. Gen. 16:12.

Wij kennen het verhaal: Abraham is door de belofte Gods aangewezen om vader van een groot volk te zijn. Die belofte schijnt evenwel zich niet te vervullen. De jaren gaan verder, en het beloofde kind komt niet. Toen heeft ten slotte Sara, naar een regel der dagen, Abraham haar slavin Hagar plechtig overgegeven, opdat naar haar uitdrukkelijk verlangen een kind van Abraham uit deze slavin geboren worden zou, welk kind dan straks als Sara's eigen kind kon gelden.

Straks leeft de hoop in Abraham's tent weer op. Hagar, de slavin, weet dat zij moeder worden zal. Maar waar deze verwachting niet geheiligd is door het woord Gods en het gebed, komen trots en twist mede Abraham's tent binnen. Hagar veracht haar meesteres. Blijkbaar heeft zij ook aan dit gevoel van overmoed uitdrukking gegeven. Daarmee brengt zij heel de familie in een zeer pijnlijke situatie. Eenerzijds is Hagar trotsch er op, dat haar het moederschap gegeven wordt uit Abraham hetwelk Sara niet heeft kunnen ontvangen, en verheft zij zich boven haar vrije meesteres; zij doet, alsof de verhouding vrijheid—dienstbaarheid niet meer bestaat. Aan den anderen kant echter vergeet Hagar, dat juist dit overdragen van de

slavin in de plaats der vrije vrouw, een heel krasse openbaring was van die verhouding vrijheid—dienstbaarheid.

Straks beklagt zich Sara bij Abraham over den overmoed van haar slavin en Sara verdeemoedigt haar. Hoe zij dat deed weten wij niet, maar duidelijk is, dat zij haar slavin weer op haar plaats zet en de verhoudingen die er zijn weer gelden laat, zonder sparen. In het minst heeft Sara niet bedoeld daarmee ongedaan te maken wat geschied was. Zij wil enkel Hagar vernederen. Maar Hagar besluit den regel toe te passen op haar eigen manier, althans van: alles of niets, en zij vlucht van Sara weg.

Dat was een dubbele misdaad. Zichzelf onttrekt zij aan haar meesteres, en haar te verwachten kind onttrekt zij aan den vader. Alles of niets! Groot of dood. Heerschen of buiten het gezicht van de heerschers leven.

Maar in de woestijn ontmoet haar de engel des Heeren. En deze doet haar openbaring. Hij deemoedigt haar, en zegt haar, dat zijzelf ook zich bukken moet voor Sara's aangezicht. En wat dat kind betreft, spreekt hij haar tegen. Zij wilde van dat kind één van beide maken: een rijken herdersvorst, die haar in zijn glorie deed deelen, of een vergeten paria, die in haar schande deelen moest. Indien zij niet onder de schaduw van haar grooten zoon straks rusten mag, dan zal hij met haar vóór den tijd onder de brandende woestijnzon vergaan. Op dit punt nu spreekt haar de engel tegen. Dat kind zal niet voor niets verwekt zijn. De regel: alles of niets, is niet die regel dien God naar deze uitlegging van Hagar erkent. Want dat kind wordt wel niet alles, maar hij wordt toch veel. Hij wordt wel geen patriarch in de lijn van het verbond, maar toch ook geen paria die buiten de aandacht van het verbond in een verscholen hoekje straks verkwijnt. Hij wordt wel niet de zegenende hand die aan heel de menschheid zich straks strekken mag, want de zegen van Abraham die, gezegend zijnde, alle volken zegent, gaat niet op dezen zoon van Hagar en van Abraham over. Maar hij zal toch aan de andere zijde man zijn van betekenis. Ja, van wereldbetekenis. De wilde ezel is zijn type, de woudezel, waarvan Job 39 zoo prachtig spreekt, woest, wild en ongetemd. En zoo weinig zal dit kind straks uit de wereld weggevoerd kunnen worden, dat om zijn persoon heen alles woelt en gist; zijn hand zal tegen allen zijn. De hand van allen tegen hem. Da Costa heeft er iets van begrepen, toen hij achteraf dit woord aangreep voor zijn teekening van zijn ongunstigen, woeligen, ontbarenden Bedoein, den zwerver in de woestijn. Maar het zou wel dwaas zijn als wij daarbij bleven staan. Want in dit woord stelt de openbaring over heel de linie deze gedachte, dat Ismaël een haard van strijd wordt, een vlammenhaard die niet gebluscht wordt.

Zoo is dan drieërlei mogelijkheid hier in bespreking geweest.

De ééne is wat Hagar in eerste instantie wil: haar kind moet groot zijn. Maar zij vergeet dat het groot zijn in Abrahams linie niet hangt aan het geboren zijn in Abraham's tent, maar uit de bevestiging des harten. Zoo komt er een diepe kloof tusschen Izak en Ismaël. Izak verloont het beeld van den herder en Ismaël van het wilde beest.

De tweede mogelijkheid is deze: neem hem dan maar weg o God, uit het land der levenden en uit den kring der verantwoordelijke menschen. Hagar neemt niets, wanneer zij niet alles krijgt. Ook dat wordt haar ontnomen, zij moet het kind straks in de wereld brengen en moet het Abraham overgeven.

Dus blijft er slechts de derde mogelijkheid. Het kind treedt de wereld in, maar als het niet het geloof van Abraham heeft, wordt het, juist wegens zijn rechtsgeldige betekenis, een permanente breuk in de geschiedenis. Zijn hand tegen allen: de aanval, de oppositie, het zich niet voegen naar de wet van God gaat van hem uit en maakt hem antisociaal. En daarom is de hand van allen tegen hem. Want de wereld verteert zichzelf. Niet de wilde ezel, maar het lam is het wenkend zinnebeeld; dat krijgt straks óók wel aller hand tegen zich, maar breidt zijn handen zegend over allen uit. Ongeloofvrijgheid maakt antisociaal. Maar het geloof brengt ons ook in het verband met de menschen onderling weer op onze plaats.

K. S.

De scheuring in Amerika. (II.)

Een al te zware strijd gestreden? „Als Ik mij niet vergis” — aldus ds Hoeksema — dan is het het oordeel van den bezoeker uit Nederland, „dat wij een al te zwaren strijd gestreden hebben in 1924 over de kwestie der gemeene gratie”. „En dat onze geschillen niet ernstig genoeg zijn om ons gescheiden te houden.”

Een kleine kantteekening zij me hierbij veroorloofd. Ik weet niet, of ds Hoeksema met dit „wij” zichzelf

met zijn medestanders bedoelt, dan wel beide in 1924 tegenover elkander staande partijen. Hoe dit zij, laat mij hem verzoeken mogen, dat ik er niet aan denk, hetzij hem, hetzij zijn opponenten, te verdenken van het voeren van een „al te zwaren” strijd. Eerder staat de zaak andersom: ik geloof, dat hij niet zwaar genoeg geweest is.

Dat klinkt ietwat zonderling, als men weet hoe moeizaam de gang geweest is, dien meer dan één te gaan had, en hoe heftig er gesproken is en wordt.

Toch geloof ik wat ik zei. En ik bedoel het zóó.

De vraag, of een bepaald conflict de moeite van den inzet van heel onzen persoon, onze positie waard is, en den plicht daartoe in het uiterste geval ons op de consciëntie bindt, die vraag kan slechts beantwoord worden, als men de kwestie, die in geding is, heeft herleid tot haar laatste gronden, en diepste betekenis. Er is een groote loon in het stellen van de kwestie op zoo scherp mogelijke wijze: eerst dan kan aan het licht treden, wie voor de waarheid kiest, en wie er tegen. Zoodra dan ook in de kerk een conflict rijst, waarbij van de ééne, dan wel de andere zijde de confessionele trouw in geding gebracht wordt, dient men één van beide te doen: of men toont aan, dat ten onrechte de confessionele trouw in twijfel getrokken is, en dat de twee meeningen, stel, dat het er inderdaad twee zijn, elkaar binnen het raam der confessie verdragen; — of men brengt ingeval werkelijk een confessioneel geschil ter tafel is, zoo scherp mogelijk het onderscheid der in geding gekomen meeningen of standpunten in formule, opdat ieder wete, wat hij met ja dan wel neen te beantwoorden heeft, en de draagwijdte kunne overzien van een eventueel kerkelijk „ja” dan wel „neen” in de betrokken materie.

Op dit punt nu geloof ik, dat de in 1924 gevallen beslissing voor beide partijen, zoover ze in het christelijk-kerkelijke klimaat werkelijk ademen willen, in hooge mate onbevredigend geweest is. Vooral nog laat ik bij het uitspreken van dit oordeel de kwestie van al-of-niet-instemming met de drie punten geheel liggen. Daarover spreken we later wel. Het gaat me niet om den inhoud der drie punten, doch om het raam, waarin ze al of niet geplaatst zijn. Om de dogmatische rangschikking. Ik meen, dat de beslissing van de synode van 1924 (latere gebeurtenissen blijven thans buiten beschouwing) met dat „raam” niet voor den dag gekomen is in haar officiële tekst.

Dat gevoel krijgt men als men stemmen van chr. geref. zijde beluistert.

Men krijgt het óók, wanneer men uit ds Hoeksema's orgaan verschillende uittalingen nagaat.

En vooral bekruipst dit gevoel ieder, die, als vreemde, en dus van buiten af, maar in een eerlijke poging om de broeders te verstaan, in de kwestie inkomt, en den tekst der besluiten der synode van 1924 te Kalamazoo opslaat.

Van chr. geref. zijde zegt de één: er is ongetwijfeld een dogmatische vastlegging van drie punten van gemeene gratie geweest. Inzooover kan men hen verstaan, als inderdaad (via den strijd om de opvattingen van dr. Janssen, hoogleraar destijds te Grand Rapids) de kwestie der gemeene gratie, globaal genomen, op het tapijt gebracht is. Maar aan den anderen kant zijn er óók chr. geref. broeders, men denke maar aan prof. dr. Wijngaarden, dien we verleden week aan het woord hoorden komen, die ten stelligste ontkennen, dat er een dogmatische formulering van de algemeene genade geweest is. Wat moet men nu?

Van de zijde van ds Hoeksema's medestanders valt — en weer kies ik expres een citaat uit den eersten tijd van vlak na 1924 — gelijke toon van onzekerheid inzake de portée van 1924 te beluisteren. Ds Hoeksema schreef in het eerste nummer van „The Standard Bearer”, Oct. 1924: „Er is zeker op dezen tijd wel niemand, die zich inbeeldt, dat door de jongste synode de kwestie beslist is, de vrede is hersteld, en dat we nu voorts maar rustig kunnen voortbouwen op het fundament in 1924 te Kalamazoo gelegd. Tot een bevredigend einde is de zaak niet gekomen. Er bestaat thans reeds over de besluiten door de synode genomen, allerlei verschil van meening”.

Men ziet het, in dezen zijn de broeders over en weer het eens. Geen wonder ook, want de tekst der besluiten zelf laat in onzekerheid, wat hun theologisch-dogmatische inraming of inlijsting betreft.

Lezen we maar eens.

Er wordt gesproken van een Commissie van Praeadvies inzake ALGEMEENE GENADE. Best. Maar in de daarna door de synode aangenomen volzinnen — het zijn slechts bijzinnen, die met „dat” beginnen, we zullen ze straks afdrukken — leest men met geen woord iets over de algemeene genade. Vraag: staan de drie punten nu in een algemeene-genade-lijst, ja, of neen? De commissie zegt misschien: ja. Vele auteurs zeggen het ook. De synode, ofschoon ze zelf die commissie als algemeene-genade-commissie aandient, heeft, strikt genomen, dat ja niet uitgesproken.

Voorts, er wordt een agendumpunt aangekondigd, rakende de gunstige GEZINDHEID Gods jegens alle menschen. De commissie meent, dat de synode zich daarover moet uitspreken. Maar in de eigenlijke uitspraak der synode komt het woord GEZINDHEID niet voor. Vraag: hoe moet het nu? De één kan zeggen: de gezindheid is beleden, althans indirect; de ander kan het ontkennen.

Vervolgens: er is al weer een agendumpunt, rakende het doen van „zoogenaamde burgerlijke GERECHTIGHEID”. Maar in de eigenlijke uitspraak der synode zoekt men het woord „gerechtigheid” te vergeefs. Er wordt gesproken van burgerlijk „goed”. Tusschen ge-

rechtighe
heele fol
nu door
„neen”, 2

Zet ik
een bijzin
in oratio
deze drie

a. „V
het vas
genade
verkor
zekere
betoon

meen”
sen, die
men zou
een bloe
het in de
kennen
gevoelen
wij we
geacht w
confessie

b. „V
gulk ee
een betel
nen: „een
werking,
gegeven
nische”, c
catie ont
doeld: „d
enkel en

c. „Vo
onwede
tot een
lijk go
woordje
van zoog
der word
mensch z
burgerlijk
evenwel
een „orga
stelling is
over zwij

Nu kan
de lijst is
gronden
Hoeksema
lijk in d
streden.
meer zie
is. Ze zijn
formules,
een kerk,

Welnu,
beslist is
elkander
vragen zij
vang, en
heid der
dogma, ja
Heusche ge
het er).
het goede
werkende.

Alleen
hij aan te
treft. En
meen ik,
moet. H
Want, c
noeg gewe
in den
in den

De Here
Pr
Toch ga
op de ver
den naam
men, ged
verkeerd
verleiden
door syn
een eenhe
medewer
verdeeldhe
feit. Het
allereerst
kerk. Tot
die zoogen
rekenen r
heid verke
tus, die h
van het C
de verzo
wederkom
in breede
worden ge
of inder
staat in z
in zuiverh
de bedien
en verschi
de valsche
recht heef
dak te bre
dit onmog
der weegt
aarde is c